KOMISJONI MÄÄRUS (EL) 2022/720,

10. mai 2022,

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 2. märtsi 1965. aasta määrust nr 19/65/EMÜ asutamislepingu artikli 85 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki kokkulepete ning kooskõlastatud tegevuse suhtes, ([1]) eriti selle artiklit 1,

olles avaldanud käesoleva määruse eelnõu ([2]),

olles konsulteerinud konkurentsi piiravat tegevust ja turgu valitsevat seisundit käsitleva nõuandekomiteega

ning arvestades järgmist:

(1) Määrusega nr 19/65/EMÜ volitatakse komisjoni määrusega kohaldama aluslepingu artikli 101 lõiget 3 teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes, mis kuuluvad aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse.

(2) Komisjoni määruses (EL) nr 330/2010 ([3]) on määratletud vertikaalsete kokkulepete liigid, mida komisjon üldiselt peab aluslepingu artikli 101 lõikes 3 sätestatud tingimustele vastavaks. Määrus (EL) nr 330/2010 kaotab kehtivuse 31. mail 2022, kuid määruse hindamise tulemused näitasid, et määruse kohaldamisel saadud kogemused on olnud üldiselt positiivsed. Neid kogemusi, sealhulgas kogemusi uute turusuundumustega, nagu e-kaubanduse kasv ning uued või levinumad vertikaalsete kokkulepete liigid, arvesse võttes on asjakohane võtta vastu uus grupierandi määrus.

(3) Kõnealusesse lepingute liiki, mida üldiselt peetakse aluslepingu artikli 101 lõikes 3 sätestatud tingimustele vastavaks, kuuluvad vertikaalsed kaupade või teenuste ostu või müügi kokkulepped, kui nimetatud kokkulepped on sõlmitud ettevõtjate vahel, kes ei konkureeri omavahel, teatavate konkurentide vahel või teatavate kauba jaemüüjate ühenduste vahel. Sinna kuuluvad samuti lisasätteid sisaldavad vertikaalsed kokkulepped intellektuaalomandi õiguste loovutamise või kasutamise kohta. Mõistet „vertikaalne kokkulepe“ tuleks mõista nii, et see hõlmab ka vastavaid kooskõlastatud tegevusi.

(4) Selleks, et aluslepingu artikli 101 lõiget 3 määrusega kohaldada, ei ole vaja määratleda vertikaalseid kokkuleppeid, mis võivad kuuluda aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse. Aluslepingu artikli 101 lõike 1 alla kuuluvate kokkulepete eraldi hindamise käigus tuleb arvesse võtta hulka tegureid, eelkõige tarnimise ja ostmise turustruktuuri.

(5) Käesoleva määrusega kehtestatud grupierandit tuleks kohaldada üksnes nende vertikaalsete kokkulepete suhtes, mille puhul on võimalik piisava kindlusega eeldada, et need vastavad aluslepingu artikli 101 lõike 3 tingimustele.

(6) Tänu paremale kooskõlastamisele osalevate ettevõtjate vahel võivad teatavat liiki vertikaalsed kokkulepped suurendada majanduslikku tasuvust tootmis- või turustamisahelas. Eelkõige võivad need aidata vähendada kokkuleppeosaliste tehingu- ja turustamiskulusid ning tagada optimaalse müügi- ja investeeringute taseme.

([1]) EÜT 36, 6.3.1965.
([2]) ELT C 359, 7.9.2021, lk 1.
([3]) Komisjoni 20. aprilli 2010. aasta määrus (EL) nr 330/2010 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes (ELT L 102, 23.4.2010, lk 1).

(7) Tõenäosus, et selline tõhusust suurendav mõju kaalub üles võimalikud konkurentsivastased mõjud, mis tulenevad vertikaalsetes kokkulepetes sisalduvatest piirangutest, sõltub asjaomaste ettevõtjate turuvõimust ja eelkõige sellest, kui suures ulatuses peavad kõnealused ettevõtjad konkureerima muude tarnijatega, kelle kaupu ja teenuseid nende kliendid peavad kõnealuste ettevõtjate toodetega võrreldes omaduste, hinna või kasutusotstarbe poolest asendatavaks või vahetatavaks.

(8) Võib oletada, et kui iga kokkuleppe osaliseks oleva ettevõtja osa asjaomasel turul ei ole suurem kui 30 %, siis tavaliselt parandavad vertikaalsed kokkulepped, mis ei sisalda teatavat liiki rangeid konkurentsivastaseid piiranguid, tootmist või turustamist ning tarbijad saavad sellest tulenevast kasust õiglase osa.

(9) Kui ületatakse 30 % turuosa künnis, ei saa eeldada, et aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvatest vertikaalsetest kokkulepetest tulenevad objektiivsed eelised oleksid üldjuhul sellist laadi ja sellise ulatusega, et need kompenseeriksid negatiivse mõju, mille nad konkurentsile tekitavad. Samal ajal ei saa eeldada, et kõnealused vertikaalsed kokkulepped kuuluvad aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse või et need ei vasta aluslepingu artikli 101 lõikes 3 sätestatud tingimustele.

(10) Veebiplatvormimajandusel on kaupade ja teenuste turustamisel üha olulisem roll. Veebiplatvormimajanduses tegutsevatel ettevõtjatel on võimalik äri teha uutel viisidel, millest mõnda ei ole traditsioonilise majanduse vertikaalseid kokkuleppeid käsitlevate mõistete alusel lihtne liigitada. Eelkõige võimaldavad veebipõhised vahendusteenused ettevõtjatel pakkuda kaupu või teenuseid teistele ettevõtjatele või lõpptarbijatele, eesmärgiga hõlbustada otsetehingute algatamist ettevõtjate vahel või ettevõtjate ja lõpptarbijate vahel. Veebipõhiste vahendusteenuste osutamisega seotud kokkulepped on vertikaalsed kokkulepped ja seetõttu peaks nende suhtes saama kohaldada käesoleva määrusega kehtestatud grupierandit käesolevas määruses sätestatud tingimustel.

(11) Veebipõhiste vahendusteenuste määratlust, mida kasutati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2019/1150, ([4]) tuleks käesoleva määruse kohaldamiseks kohandada. Eelkõige tuleks käesolevas määruses kasutatavas määratluses osutada ettevõtjatele, et kajastada aluslepingu artikli 101 kohaldamisala. Määratlus peaks hõlmama ka ettevõtjate vahel otsetehingute algatamist hõlbustavaid veebipõhiseid vahendusteenuseid, samuti neid, millega hõlbustatakse otsetehingute algatamist ettevõtjate ja lõpptarbijate vahel.

(12) Topeltturustus tähendab olukorda, kus tarnija müüb kaupu või teenuseid mitte ainult eelneval turul, vaid ka järgneval turul, konkureerides seega oma toodete sõltumatute turustajatega. Sellises olukorras on põhiliste piirangute puudumisel ja tingimusel, et ostja ei konkureeri tarnijaga eelneval turul, vertikaalse kokkuleppe võimalik negatiivne mõju tarnija ja ostja vahelisele konkurentsisuhtele järgneval turul vähem oluline kui vertikaalse kokkuleppe võimalik positiivne mõju sellele, milline on üldine konkurents eelneval või järgneval turul. Seepärast tuleks käesoleva määrusega teha erand vertikaalsetest kokkulepetest, mis on sõlmitud sellise topeltturustamise olukorras.

(13) Teabevahetus tarnija ja ostja vahel võib aidata kaasa vertikaalsete kokkulepete konkurentsi soodustavale mõjule, eelkõige tootmis- ja turustusprotsesside optimeerimisele. Topeltturustuse korral võib teatavat liiki teabe vahetamine siiski tekitada horisontaalseid probleeme. Seepärast tuleks käesoleva määrusega teha topeltturustamise olukorras tarnija ja ostja vahelisele teabevahetusele erand üksnes juhul, kui teabevahetus on nii otseselt seotud vertikaalse kokkuleppe rakendamisega kui ka vajalik lepingujärgsete kaupade või teenuste tootmise või turustamise parandamiseks.

(14) Topeltturustuse olukorras vertikaalsetele kokkulepetele erandi tegemise põhjendus ei kehti veebipõhiste vahendusteenuste osutamisega seotud vertikaalsete kokkulepete puhul, kui veebipõhiste vahendusteenuste pakkuja on ühtlasi ka konkureeriv ettevõtja asjaomasel vahendatud kaupade või teenuste müügi turul. Sellise hübriidfunkt-

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1150, mis käsitleb õigluse ja läbipaistvuse edendamist veebipõhiste vahendusteenuste ärikasutajate jaoks (ELT L 186, 11.7.2019, lk 57).

siooniga veebipõhiste vahendusteenuste pakkujatel võib olla võimalusi ja stiimuleid mõjutada konkurentsi asjaomasel vahendatud kaupade või teenuste müügi turul. Seepärast ei peaks käesoleva määrusega sellistele vertikaalsetele kokkulepetele erandeid tegema.

(15) Käesoleva määrusega ei peaks tegema erandeid vertikaalsetele kokkulepetele, mis sisaldavad piiranguid, mis tõenäoliselt piiravad konkurentsi või tekitavad tarbijatele kahju ja mis ei ole tõhusust suurendava mõju saavutamiseks hädavajalikud. Eelkõige ei tuleks käesoleva määrusega kehtestatud grupierandit kohaldada selliste vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis sisaldavad teatavat liiki rangeid konkurentsipiiranguid, nagu minimaalsed ja fikseeritud edasimüügihinnad ning teatavat liiki territoriaalne kaitse, sealhulgas interneti kui müügikanali tulemusliku kasutamise takistamine või teatavad internetireklaami piirangud. Seega tuleks internetimüügi ja internetireklaami piirangute suhtes kohaldada käesoleva määrusega kehtestatud grupierandit, tingimusel et nende piirangute eesmärk ei ole otseselt ega kaudselt, üksikult ega osaliste kontrolli all olevate muude teguritega kombineeritult takistada ostjal või tema klientidel kasutada tulemuslikult internetti, et müüa lepingujärgseid kaupu või teenuseid konkreetsetele territooriumidele või klientidele, või takistada terve veebipõhise reklaamikanali, näiteks hinnavõrdlusteenuste või otsingumootorireklaami kasutamist. Näiteks ei tohiks käesoleva määrusega kehtestatud grupierandit kohaldada internetimüügi piirangute suhtes, kui nende eesmärk on oluliselt vähendada lepingujärgsete kaupade või teenuste internetimüügi kogumahtu asjaomasel turul või tarbijate võimalust lepingujärgseid kaupu või teenuseid internetist osta. Piirangu liigitamisel põhiliseks artikli 4 punkti e tähenduses võib võtta arvesse piirangu sisu ja konteksti, kuid see ei tohiks oleneda turuspetsiifilistest asjaoludest ega poolte individuaalsetest omadustest.

(16) Käesoleva määrusega ei tuleks teha erandit selliste piirangute suhtes, mille puhul ei ole võimalik piisava kindlusega eeldada, et need vastavad aluslepingu artikli 101 lõike 3 tingimustele. Eelkõige tuleks asjaomasele turule juurdepääsu tagamiseks ja seal salajaste kokkulepete vältimiseks siduda grupierandiga teatavad tingimused. Selleks tuleks mittekonkureerimiskohustustest erandi tegemisel piirduda kohustustega, mille kestus ei ületa viit aastat. Käesoleva määruse kohaldamisalast tuleks välja jätta ka kohustused, mille tõttu valikulise turustussüsteemi liikmed ei saa müüa teatavate konkureerivate tarnijate kaubamärke. Käesoleva määruse kohaldamisalast tuleks välja jätta jaekaubanduse võrdse kohtlemise kohustused, mille tõttu veebipõhiste vahendusteenuste ostja ei saa lõppkasutajatele konkureerivate veebipõhiste vahendusteenuste kaudu soodsamatel tingimustel kaupu või teenuseid pakkuda, müüa või edasi müüa.

(17) Turuosa piirangud, teatavatele vertikaalsetele kokkulepetele erandite tegemata jätmine ja käesolevas määruses sätestatud tingimused tagavad üldjoontes selle, et kokkulepped, mille suhtes kohaldatakse grupierandit, ei võimalda osalevatel ettevõtjatel kõnealuste kaupade või teenuste olulise osa suhtes konkurentsi kõrvaldada.

(18) Komisjon võib käesoleva määruse kohaselt tehtud erandi tühistada nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003 ([5]) artikli 29 lõike 1 kohaselt, kui ta konkreetsel juhul leiab, et kokkuleppel, mille suhtes käesoleva määrusega kehtestatud grupierandit kohaldatakse, on siiski sellised tagajärjed, mis on vastuolus aluslepingu artikli 101 lõike 3 tingimustega. Liikmesriigi konkurentsiasutus võib tühistada käesoleva määruse kohase erandi, kui määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 29 lõike 2 tingimused on täidetud.

(19) Kui komisjon või liikmesriigi konkurentsiasutus tühistab käesoleva määruse kohase erandi, on tal kohustus tõendada, et kõnealune vertikaalne kokkulepe kuulub aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse ja et kokkulepe ei vasta vähemalt ühele aluslepingu artikli 101 lõike 3 neljast tingimusest.

(20) Otsustamisel selle üle, kas käesoleva määruse kohase erandi peaks määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 29 kohaselt tühistama, on eriti tähtis arvesse võtta konkurentsivastast mõju, mis võib tuleneda samalaadse mõjuga vertikaalsete kokkulepete paralleelsete võrgustike olemasolust, mis märkimisväärselt piirab asjaomasele turule pääsemist või sealset konkurentsi. Selline kumulatiivne mõju võib eelkõige tekkida ainuõigusliku turustamise, ainuõigusliku tarnimise, valikulise turustamise, võrdse kohtlemise kohustuste või mittekonkureerimiskohustuste puhul.

([5]) Nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrus (EÜ) nr 1/2003 asutamislepingu artiklites 81 ja 82 sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT L 1, 4.1.2003, lk 1).

(21) Järelevalve tugevdamiseks samalaadse konkurentsivastase mõjuga vertikaalsete kokkulepete paralleelsete võrgustike üle, mis katavad üle 50 % teatavast turust, võib komisjon määrusega teatada, et käesolevat määrust ei kohaldata vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis sisaldavad asjaomase turuga seotud konkreetseid piiranguid, ja seega ennistada selliste kokkulepete suhtes aluslepingu artikli 101 täieulatusliku kohaldamise,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Mõisted

1. Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „vertikaalne kokkulepe“ – kokkulepe või kooskõlastatud tegevus kahe või enama ettevõtja vahel, kes kõik tegutsevad kokkuleppe või kooskõlastatud tegevuse täitmise eesmärgil tootmis- või turustamisahela eri tasanditel, ja mis käsitleb tingimusi, mille alusel osalised võivad teatavaid kaupu või teenuseid osta, müüa või edasi müüa;

b) „vertikaalne piirang“ – aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluv konkurentsipiirang vertikaalses kokkuleppes;

c) „konkureeriv ettevõtja“ – tegelik või võimalik konkurent; „tegelik konkurent“ – samal asjaomasel turul tegutsev ettevõtja; „võimalik konkurent“ – ettevõtja, kes vertikaalse kokkuleppe puudumise korral teeks suure tõenäosusega realistlikel alustel ja mitte pelgalt teoreetilise võimalusena lühikese aja jooksul vajalikke lisainvesteeringuid või kannaks muid vajalikke kulutusi, et siseneda asjaomasele turule;

d) „tarnija“ – hõlmab ka ettevõtjat, kes pakub veebipõhiseid vahendusteenuseid;

e) „veebipõhine vahendusteenus“ – infoühiskonna teenus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/1535 ([6]) artikli 1 lõike 1 punkti b tähenduses, mis võimaldab ettevõtjal pakkuda kaupu või teenuseid:

   i) teistele ettevõtjatele, et hõlbustada otsetehingute algatamist nende ettevõtjate vahel; või

   ii) lõpptarbijatele, et hõlbustada otsetehingute algatamist nende ettevõtjate ja lõpptarbijate vahel;

   olenemata sellest, kas ja kus need tehingud lõpuks tehakse;

f) „mittekonkureerimiskohustus“ – otsene või kaudne kohustus, mille tõttu ostja ei valmista, osta, müü ega müü edasi kaupu või teenuseid, mis konkureerivad lepingujärgsete kaupade või teenustega, või ostja otsene või kaudne kohustus osta tarnijalt või tarnija määratud ettevõtjalt rohkem kui 80 % kõigist ostja ostetud lepingujärgsetest kaupadest või teenustest ja nende asendajatest asjaomasel turul, arvutatuna eelmise kalendriaasta ostude väärtuse või mahu põhjal, kui see on valdkonna üldine tava;

g) „valikuline turustussüsteem“ – turustussüsteem, mille puhul tarnija kohustub lepingujärgseid kaupu või teenuseid kas otseselt või kaudselt müüma ainult kindlaksmääratud kriteeriumide põhjal valitud turustajatele ning kõnealused turustajad kohustuvad müüma selliseid kaupu või teenuseid ainult volitatud turustajatele territooriumil, mille tarnija on reserveerinud sellise süsteemi kohaldamiseks;

h) „ainuõiguslik turustussüsteem“ – turustussüsteem, mille puhul tarnija reserveerib territooriumi või kliendirühma üksnes endale või loovutab selle maksimaalselt viiele ostjale ning piirab kõiki teisi ostjaid ainuõiguslikul territooriumil või ainuõiguslikule kliendirühmale aktiivselt müümast;

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1).

i) „intellektuaalomandi õigused“ – hõlmavad ka tööstusomandi õigust, oskusteavet, autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi;

j) „oskusteave“ – patentimata praktilise teabe kogum, mis tuleneb tarnija kogemustest ja katsetustest ning mis on salajane, oluline ja määratletud; „salajane“ – oskusteave ei ole üldteada ega hõlpsasti kättesaadav; „oluline“ – oskusteave on ostja seisukohast oluline ja kasulik lepingujärgsete kaupade või teenuste kasutamiseks, müümiseks või edasimüümiseks; „määratletud“ – oskusteavet on kirjeldatud piisavalt põhjalikult, et oleks võimalik kontrollida, kas see vastab salajasuse ja olulisuse kriteeriumidele;

k) „ostja“ – hõlmab ka ettevõtjat, kes müüb aluslepingu artikli 101 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluva kokkuleppe alusel kaupu või teenuseid teise ettevõtja nimel;

l) „aktiivne müük“ – müügitegevuse aktiivne suunamine klientidele külastuste, kirjade, e-kirjade, telefonikõnede või muude otsese suhtlemise vahendite kaudu või suunatud reklaami ja müügiedenduse kaudu internetis või väljaspool seda, näiteks trüki- või digitaalmeedias, sealhulgas veebimeedia, hinnavõrdlusteenuste või otsingumootorites toimuva reklaami kaudu, mis on suunatud konkreetsetele territooriumidele või kliendirühmadele, või pidades veebisaiti, mille tippdomeen vastab konkreetsetele territooriumidele, või pakkudes veebisaidil keeli, mida tavaliselt kasutatakse konkreetsetel territooriumidel, kui need keeled erinevad nendest, mida tavaliselt kasutatakse ostja asukohajärgsel territooriumil;

m) „passiivne müük“ – müük üksikklientide omaalgatuslike sooviavalduste alusel, sealhulgas kliendile kaupade või teenuste tarnimine, algatamata müüki aktiivse tegevusega, mis on suunatud teatavale kliendile, kliendirühmale või territooriumile, sealhulgas riigihangetes osalemise või erasektori pakkumiskutsele vastamise tulemusel toimunud müük.

2. Käesoleva määruse kohaldamisel hõlmavad mõisted „ettevõtja“, „tarnija“ ja „ostja“ vastavaid nendega seotud ettevõtjaid.

„Seotud ettevõtjad“:

a) ettevõtjad, kelle suhtes ühel kokkuleppeosalisel on otseselt või kaudselt:

   i) volitus kasutada üle poole häältest või

   ii) volitus nimetada ametisse üle poole nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seaduslikult esindava organi liikmetest või

   iii) õigus juhtida ettevõtja tegevust; või

b) ettevõtjad, kellel otseselt või kaudselt on mõne kokkuleppeosalise suhtes punktis a loetletud õigused või volitused; või

c) ettevõtjad, kelle suhtes mõnel punktis b osutatud ettevõtjal on otseselt või kaudselt punktis a loetletud õigused või volitused; või

d) ettevõtjad, kelle suhtes kokkuleppeosalisel koos ühe või mitme punktis a, b või c osutatud ettevõtjaga või kahel või enamal kõnealustes punktides osutatud ettevõtjal ühiselt on punktis a loetletud õigused või volitused; või

e) ettevõtjad, kelle suhtes punktis a loetletud õigused või volitused kuuluvad ühiselt:

   i) kokkuleppeosalistele või nende vastavatele punktides a–d loetletud seotud ettevõtjatele või

   ii) ühele või mitmele kokkuleppeosalisele või ühele või mitmele punktides a–d loetletud nendega seotud ettevõtjale ja ühele või mitmele kolmandale isikule.

Artikkel 2

Erand

1. Aluslepingu artikli 101 lõike 3 kohaselt ja kui käesolevast määrusest ei tulene teisiti, kinnitatakse käesolevaga, et aluslepingu artikli 101 lõiget 1 ei kohaldata vertikaalsete kokkulepete suhtes. Käesolevat erandit kohaldatakse sedavõrd, kui selline kokkulepe sisaldab vertikaalseid piiranguid.

2. Lõikes 1 sätestatud erandit kohaldatakse vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis on sõlmitud ettevõtjate ühenduse ja üksikliikme vahel, või sellise ühenduse ja üksiktarnija vahel, ainult juhul, kui kõik ühenduse liikmed on kaupade jaemüüjad ja kui ühenduse ühegi liikme ega temaga seotud ettevõtja aastane kogukäive ei ületa 50 miljonit eurot. Käesolevat määrust kohaldatakse selliste ühenduste sõlmitud vertikaalsete kokkulepete suhtes, ilma et see piiraks aluslepingu artikli 101 kohaldamist sellise ühenduse liikmete vahel sõlmitud horisontaalsete kokkulepete või ühenduse otsuste suhtes.

3. Lõikes 1 sätestatud erandit kohaldatakse vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis sisaldavad sätteid intellektuaalomandi õiguste ostjale loovutamise või ostja poolt kasutamise kohta tingimusel, et kõnealused sätted ei ole selliste kokkulepete esmane eesmärk ning et nad on otseselt seotud kaupade või teenuste kasutamise, müümise või edasimüümisega ostja või tema klientide poolt. Erandit kohaldatakse tingimusel, et asjaomased sätted ei sisalda lepingujärgsete kaupade või teenuste kohta konkurentsipiiranguid, mille eesmärk on sama nagu sellistel vertikaalsetel piirangutel, mille puhul käesolevas määruses erandit ei tehta.

4. Lõikes 1 sätestatud erandit ei kohaldata konkureerivate ettevõtjate vahel sõlmitud vertikaalsete kokkulepete suhtes. Seda erandit kohaldatakse siiski juhul, kui konkureerivad ettevõtjad sõlmivad mittevastastikuse vertikaalse kokkuleppe ja kehtib üks järgmistest tingimustest:

a) tarnija tegutseb eelneval turul tootja, importija või hulgimüüjana ning järgneval turul kaupade importija, hulgimüüja või jaemüüjana, samal ajal kui ostja on järgneval turul importija, hulgimüüja või jaemüüja ega ole konkureeriv ettevõtja eelneval turul, kus ta lepingujärgseid kaupu ostab; või

b) tarnija pakub teenuseid eri kaubandustasanditel ning ostja pakub oma teenuseid jaemüügitasandil ega ole konkureeriv ettevõtja sellel kaubandustasandil, kus ta lepingujärgseid teenuseid ostab.

5. Lõike 4 punktides a ja b sätestatud erandeid ei kohaldata tarnija ja ostja vahel sellise teabevahetuse suhtes, mis kas ei ole otseselt seotud vertikaalse kokkuleppe rakendamisega või ei ole vajalik lepingujärgsete kaupade või teenuste tootmise või turustamise parandamiseks, või mis ei vasta kummalegi neist kahest tingimusest.

6. Lõike 4 punktides a ja b sätestatud erandeid ei kohaldata veebipõhiste vahendusteenuste osutamisega seotud vertikaalsete kokkulepete puhul, kui veebipõhiste vahendusteenuste pakkuja on asjaomasel vahendatud kaupade või teenuste müügi turul konkureeriv ettevõtja.

7. Käesolevat määrust ei kohaldata vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis kuuluvad mõne muu grupierandit käsitleva määruse kohaldamisalasse, kui kõnealuses määruses ei ole sätestatud teisiti.

Artikkel 3

Turuosa künnis

1. Artiklis 2 sätestatud erandit kohaldatakse tingimusel, et tarnija turuosa ei ole suurem kui 30 % asjaomasest turust, millel ta lepingujärgseid kaupu või teenuseid müüb, ning ostja turuosa ei ole suurem kui 30 % asjaomasest turust, millel ta lepingujärgseid kaupu või teenuseid ostab.

2. Kui mitme osalisega kokkuleppe korral ettevõtja ostab lepingujärgseid kaupu või teenuseid ühelt lepingus osalevalt ettevõtjalt ja müüb kõnealused lepingujärgsed kaubad või teenused teisele kokkuleppes osalevale ettevõtjale, siis peab lõike 1 kohaldamisel ettevõtja turuosa järgima nii lõikes 1 sätestatud ostja kui ka tarnija turuosa künnist, et artiklis 2 sätestatud erand kohalduks.

Artikkel 4

Piirangud, millega jäetakse grupierandist tulenevad eelised kohaldamata – põhilised piirangud

Artiklis 2 sätestatud erandit ei kohaldata vertikaalsete kokkulepete suhtes, mille eesmärk on otseselt või kaudselt, üksikult või muude osaliste kontrolli all olevate teguritega kombineeritult:

a) piirata ostja võimet määrata kindlaks oma müügihindu, ilma et see piiraks tarnija võimalust kehtestada maksimaalne või soovituslik müügihind, tingimusel et see ei kujuta endast fikseeritud või minimaalset müügihinda, mis on kindlaks määratud mõne osalise survel või tema pakutud stiimulite tulemusena;

b) kui tarnija kasutab ainuõiguslikku turustussüsteemi, piirata territooriumi, kuhu, või kliente, kellele ainuõiguslik turustaja võib lepingujärgseid kaupu või teenuseid aktiivselt või passiivselt müüa, välja arvatud:

   i) piirata ainuõigusliku turustaja ja tema otseste klientide aktiivset müüki territooriumile või kliendirühmale, mille tarnija on endale reserveerinud või ainuõiguslikult loovutanud maksimaalselt viiele teisele ainuõiguslikule turustajatele;

   ii) piirata ainuõigusliku turustaja ja tema klientide aktiivset või passiivset müüki volitamata turustajatele, kes asuvad territooriumil, kus tarnija kasutab lepingujärgsete kaupade või teenuste valikulist turustussüsteemi;

   iii) piirata ainuõigusliku turustaja asukohta;

   iv) piirata hulgimüügi tasandil tegutseva ainuõigusliku turustaja aktiivset või passiivset müüki lõppkasutajatele;

   v) piirata ainuõigusliku turustaja võimet müüa teiste toodete valmistamiseks tarnitud komponente aktiivselt või passiivselt klientidele, kes kasutaksid neid tarnija pakutavate toodetega samalaadsete kaupade valmistamiseks;

c) kui tarnija kasutab valikulist turustussüsteemi,

   i) piirata territooriume, kuhu, või kliente, kellele valikulise turustussüsteemi liikmed võivad lepingujärgseid kaupu või teenuseid aktiivselt või passiivselt müüa, välja arvatud:

      (1) piirata valikulise turustussüsteemi liikmete ja nende otseste klientide aktiivset müüki territooriumile või kliendirühmale, mille tarnija on reserveerinud endale või ainuõiguslikult loovutanud maksimaalselt viiele ainuõiguslikule turustajatele;

      (2) piirata valikulise turustussüsteemi liikmete ja nende klientide aktiivset või passiivset müüki volitamata turustajatele, kes asuvad valikulist turustussüsteemi kasutaval territooriumil;

      (3) piirata valikulise turustussüsteemi liikmete asukohta;

      (4) piirata hulgimüügi tasandil tegutsevate valikulise turustussüsteemi liikmete aktiivset või passiivset müüki lõppkasutajatele;

      (5) piirata võimet müüa teiste toodete valmistamiseks tarnitud komponente aktiivselt või passiivselt klientidele, kes kasutaksid neid tarnija pakutavate toodetega samalaadsete kaupade valmistamiseks;

   ii) piirata samal või erinevatel kaubandustasanditel tegutsevate valikulise turustussüsteemi liikmete vahelisi risttarneid;

   iii) piirata jaemüügi tasandil tegutsevate valikulise turustussüsteemi liikmete aktiivset või passiivset müüki lõppkasutajatele, piiramata punkti c alapunkti i alapunktide 1 ja 3 kohaldamist;

d) kui tarnija ei kasuta ainuõiguslikku ega valikulist turustussüsteemi, piirata territooriumi, kuhu, või kliente, kellele ostja võib lepingujärgseid kaupu või teenuseid aktiivselt või passiivselt müüa, välja arvatud:

   i) piirata ostja ja tema otseste klientide aktiivset müüki territooriumile või kliendirühmale, mille tarnija on reserveerinud endale või ainuõiguslikult loovutanud maksimaalselt viiele ainuõiguslikule turustajatele;

   ii) piirata ostja ja tema klientide aktiivset või passiivset müüki volitamata turustajatele, kes asuvad territooriumil, kus tarnija kasutab lepingujärgsete kaupade või teenuste valikulist turustussüsteemi;

   iii) piirata ostja asukohta;

   iv) piirata hulgimüügi tasandil tegutsevate ostjate aktiivset või passiivset müüki lõppkasutajatele;

   v) piirata ostja võimet müüa teiste toodete valmistamiseks tarnitud komponente aktiivselt või passiivselt klientidele, kes kasutaksid neid tarnija pakutavate toodetega samalaadsete kaupade valmistamiseks;

e) takistada ostjal või tema klientidel kasutada tulemuslikult internetti, et müüa lepingujärgseid kaupu või teenuseid, sest see piirab territooriumi, kuhu, või kliente, kellele võib müüa punktide b, c või d tähenduses lepingujärgseid kaupu või teenuseid, ilma et see piiraks võimalust kehtestada ostjale:

   i) muid internetimüügi piiranguid või

   ii) selliseid internetireklaami piiranguid, mille eesmärk ei ole takistada terve veebipõhise reklaamikanali kasutamist;

f) piirata komponentide tarnija ja neist tooteid valmistava ostja vahelisel kokkuleppel tarnija võimet müüa komponente varuosadena lõppkasutajatele või parandustöökodadele, hulgimüüjatele või muudele teenuseosutajatele, kellele ostja ei ole usaldanud oma kaupade parandamist ega hooldamist.

Artikkel 5

Välja jäetud piirangud

1. Artiklis 2 sätestatud erand ei kehti järgmiste vertikaalsetes kokkulepetes sisalduvate kohustuste suhtes:

a) kõik otsesed või kaudsed mittekonkureerimiskohustused, mille kehtivusaeg on kindlaks määramata või pikem kui viis aastat;

b) kõik otsesed või kaudsed kohustused, mille tõttu ostja ei saa pärast kokkuleppe lõppemist kaupu ega teenuseid valmistada, osta, müüa ega edasi müüa;

c) kõik otsesed või kaudsed kohustused, mille tõttu valikulise turustussüsteemi liikmed ei saa müüa teatavate konkureerivate tarnijate kaubamärke;

d) kõik otsesed või kaudsed kohustused, mille tõttu veebipõhiste vahendusteenuste ostja ei saa lõppkasutajatele konkureerivate veebipõhiste vahendusteenuste kaudu soodsamatel tingimustel kaupu või teenuseid pakkuda, müüa või edasi müüa.

2. Erandina lõike 1 punktist a ei kohaldata viie aasta pikkust ajalist piirangut siiski juhul, kui ostja müüb lepingujärgseid kaupu või teenuseid ruumides või territooriumil, mis kuuluvad tarnijale või mida tarnija üürib kolmandatelt isikutelt, kes ei ole ostjaga seotud, ja kui mittekonkureerimiskohustuse kestus ei ole pikem kui aeg, mille jooksul ostja kõnealuseid ruume või territooriumi kasutab.

3. Erandina lõike 1 punktist b kehtib artiklis 2 sätestatud erand kõikide otseste või kaudsete kohustuste suhtes, mille tõttu ostja ei või pärast kokkuleppe lõppemist kaupu ega teenuseid valmistada, osta, müüa ega edasi müüa, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

a) kohustus on seotud kaupade või teenustega, mis konkureerivad lepingujärgsete kaupade või teenustega;

b) kohustus piirdub ruumide ja territooriumiga, kus ostja on lepingu kehtivuse ajal tegutsenud;

c) kohustus on tarnijalt ostjale edastatava oskusteabe kaitsmiseks vältimatu;

d) kohustuse kestus pärast kokkuleppe lõppemist piirdub ühe aastaga.

Lõike 1 punkt b ei piira võimalust kehtestada ajaliselt kindlaksmääramata piirangut sellise oskusteabe kasutamisele ja avalikustamisele, mis ei ole üldkasutatav.

Artikkel 6

Tühistamine üksikjuhtudel

1. Komisjon võib käesoleva määruse kohase erandi tühistada määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 29 lõike 1 alusel, kui ta leiab, et mõnel konkreetsel juhul toob vertikaalne kokkulepe, mille suhtes kohaldatakse käesoleva määruse artiklis 2 sätestatud erandit, siiski kaasa asutamislepingu artikli 101 lõike 3 nõuetega kokkusobimatuid tagajärgi. Selline mõju võib tekkida näiteks juhul, kui asjaomane veebipõhiste vahendusteenuste pakkumise turg on väga kontsentreeritud ja selliste teenuste pakkujate vahelist konkurentsi piirab kumulatiivne mõju, mis tuleneb sarnaste kokkulepete paralleelsetest võrgustikest, mis piiravad veebipõhiste vahendusteenuste ostjate võimalusi lõppkasutajatele kaupu või teenuseid oma otsestes müügikanalites soodsamatel tingimustel pakkuda, müüa või edasi müüa.

2. Liikmesriigi konkurentsiasutus võib tühistada käesoleva määruse kohase erandi, kui määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 29 lõike 2 tingimused on täidetud.

Artikkel 7

Määruse kohaldamata jätmine

Määruse nr 19/65/EMÜ artikli 1a kohaselt võib komisjon määrusega teatada, et kui samalaadsete vertikaalsete piirangute paralleelsed võrgustikud hõlmavad üle 50 % asjaomasest turust, ei kohaldata käesolevat määrust vertikaalsete kokkulepete suhtes, mis sisaldavad kõnealuse turuga seotud konkreetseid piiranguid.

Artikkel 8

Turuosa künnise kohaldamine

Artiklis 3 sätestatud turuosa künnise kohaldamisel järgitakse järgmisi eeskirju:

a) tarnija turuosa arvutamise aluseks võetakse müügiväärtus turul ja ostja turuosa arvutamise aluseks võetakse ostuväärtus turul. Kui andmed müügi- või ostuväärtuse kohta turul ei ole kättesaadavad, võib asjaomase ettevõtja turuosa kindlaksmääramiseks kasutada hinnanguid, mis põhinevad muudel usaldusväärsetel turuandmetel, sealhulgas turu müügi- ja ostumahul;

b) turuosa arvutatakse eelneva kalendriaasta andmete põhjal;

c) tarnija turuosa sisaldab kõiki kaupu ja teenuseid, mida tarnitakse vertikaalselt integreeritud turustajatele müügi eesmärgil;

d) kui turuosa esialgu ei ületa 30 %, kuid tõuseb hiljem nimetatud piirist kõrgemale, kehtib artiklis 2 sätestatud erand kahe järjestikuse kalendriaasta jooksul pärast aastat, millal 30 % künnis esimest korda ületati;

e) artikli 1 lõike 2 teise lõigu punktis e osutatud ettevõtjatele kuuluv turuosa jagatakse võrdselt kõigi ettevõtjate vahel, kellel on artikli 1 lõike 2 teise lõigu punktis a loetletud õigused või volitused.

Artikkel 9

Käibe künnise kohaldamine

1. Selleks et arvutada aasta kogukäive artikli 2 lõike 2 tähenduses, liidetakse kokku vertikaalse kokkuleppe asjaomase osalise ja temaga seotud ettevõtjate eelmise majandusaasta kõigi kaupade ja teenuste käive, välja arvatud kõik maksud ja muud lõivud. Seejuures ei võeta arvesse vertikaalse kokkuleppe osalise ja temaga seotud ettevõtjate vahelisi või temaga seotud ettevõtjate omavahelisi tehinguid.

2. Artikli 2 erandi kohaldamine jätkub, kui kahe järjestikuse majandusaasta jooksul ei ületata aasta kogukäibe künnist rohkem kui 10 %.

Artikkel 10

Üleminekuperiood

Aluslepingu artikli 101 lõikes 1 sätestatud keeldu ei kohaldata 1. juunist 2022 kuni 31. maini 2023 nende kokkulepete suhtes, mis on 31. mail 2022 juba jõustunud ega vasta käesolevas määruses sätestatud erandi tingimustele, kuid mis 31. mail 2022 vastasid määruses (EL) nr 330/2010 sätestatud erandi tingimustele.

Artikkel 11

Kehtivusaeg

Käesolev määrus jõustub 1. juunil 2022.

See kehtib kuni 31. maini 2034.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 10. mai 2022

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN